

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

B-võõrkeelte õppe laiendamine koolides 2023/2024. õa

Uuringu raport

Haridus- ja Teadusministeerium 2024

Ülevaade

2023/2024. õa alates on koolidel kohustus pakkuda õpilastele B-võõrkeeke õppima asumisel valikut vähemalt kahe võõrkeeke vahel. Muudatuse rakendumise esimesel aastal tõusis vähemalt kahe B-võõrkeeke õpet märkinud koolide protsent umbes kolmandikult pea 60 protsendini. Uuring kaardistab koolide kogemusi B-võõrkeeke õppe muudatuse rakendumise esimesest aastast.

Triin Savisto, Marika Peekmann, Pille Põiklik

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Ülevaade küsitluses osalenud koolidest	4
B-võõrkeeke pakkumine enne ja nüüd	7
B-võõrkeeke valiku reguleerimine kooli õppekavas	10
Õpilaste jagunemine võõrkeelte vahel	14
Koolide kogemused B-võõrkeelte valiku laiendamisel.....	15
B-võõrkeeke valiku põhjendused	17
B-võõrkeeke õppe laiendamise plaanid tulevikus	18
Takistused B-võõrkeeke õppe täiendaval laiendamisel	19
Koostöö teiste piirkonna koolide ja koolipidajaga	20
Õpilaste ja lapsevanemate tagasiside	22
Võõrkeelte vahetamine	23
VÕTA või IÕK võimalused ja võimaluste senine kasutamine.....	25
Takistused täiendavate võõrkeekeõpetajate leidmisel	27
Tagasiside ja ettepanekud.....	29
Kokkuvõte ja põhisõnumid	31
Lisa 1. Küsimustik	33

Sissejuhatus

2023/2024. õa sügisest on põhikoolidel kohustus pakkuda B-võõrkeele õppega alustavatele õpilastele valikut kahe või enama võõrkeele vahel¹. **Muudatuse eesmärk on mitmekesistada B-võõrkeelte õpet ja anda õpilastele võimalus õppida keeli, mille valikus nad on ise saanud kaasa rääkida.** Õpilastele valikute pakkumine on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsitusega, kuna sellega suurendatakse õpilaste autonoomsust ja seotust.

Laiemalt aitab muudatus täita „Eesti keele arengukava 2021–2035“² üht sihti: et Eesti ühiskonnas oleks piisavalt saksa, prantsuse, teiste Euroopas levinumate keelte ja lähinaabrite keelte ning klassikaliste keelte oskajaid, samuti muude oluliste maailma keelte tundjaid. „Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035“³ seab keeleõppe sihiks, et kõik eestimaalased valdaksid eesti keelt ja vähemalt kaht muud keelt (see on ka Euroopa Liidu liikmesriikide ühiselt sõnastatud eesmärk⁴ keeleõppes).

Eesti õpilased õpivad kohustuslikult vähemalt kahte võõrkeelt: A- ja B-võõrkeelt (v.a eesti keelt teise keelena õppivad õpilased, kellel B-võõrkeel ei ole kohustuslik). Kahe võõrkeele õpe on üldhariduses mitme aasta vältel kohustuslik. **Vähemalt kahe võõrkeele õppimises on Eesti õppijad Euroopas esirinnas:** Eurydice'i raporti⁵ kohaselt õppis nt gümnaasiumiastmes 2020. a vähemalt kahte võõrkeelt 97,6% Eesti õpilastest, samas kui Euroopa keskmine oli 60%. Kuna mitme võõrkeele õpe on laialt levinud, on põhjendatud ootus, et õpilaste (võõr)keelepagas oleks rikas ja mitmekesine. Vajame heal tasemel eri keelte oskajaid. Võõrkeeleoskus avab rohkem uksi nii töö- kui ka eraelus, võimaldab paremini esindada oma riigi huve rahvusvahelisel tasandil, vahendada maailmale meie kultuuri, huvisid ja väärtusi ning suhestuda teiste keele- ja kultuuriruumidega.

Eesti koolides saab A-võõrkeelena pakkuda inglise, saksa või prantsuse keelt⁶; A-võõrkeele õpe algab I kooliastmes. See annab nende keele õppijatele hea võimaluse jõuda gümnaasiumi lõpuks B2-tasemele (inglise keeles on tavapärane ka C1-taseme saavutamine). B-võõrkeele valikuid riiklikult ei piirata: koolid võivad pakkuda mis tahes keeli, milleks on loodud tingimused ja mille vastu õppijatel on huvi. B-võõrkeele õpe algab II kooliastmes ja ka sellele pühendatavaid aastaid on gümnaasiumi lõpuni piisavalt, et jõuda iseseisva keelekasutaja tasemele. Nii on A- ja B-võõrkeelte pinnalt kõige tõenäolisem omandada selline keeleoskus, mida on pärast üldhariduse omandamist võimalik kasutada edasiõppimiseks, töötamiseks jm eesmärkidel. **A-võõrkeelena õpitakse valdavalt tänapäeva *lingua franca*'t ehk inglise keelt. Nii jääb võõrkeeleoskuse mitmekesistamise ülesanne eelkõige B-võõrkeelte kanda.**

¹ Põhikooli riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020?leiaKehtiv>, § 15 (3³)

² <https://hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid#eesti-keele-arenguka> <https://hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid#eesti-keele-arenguka>

³ <https://hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid#haridusvaldkonna-are>

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(02)&from=EN)

⁵ <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/key-data-teaching-languages-school-europe-2023-edition>. Eesti õpilaste puhul arvestatakse raportis ühe õpitava võõrkeelena ka eesti keelt teise keelena.

⁶ Kuni 2023/2024. õa-ni võisid õpilased alustada A-võõrkeelena ka vene keele õpingutega. Enne nimetatud õppeaastat vene keele kui A-võõrkeelega alustanud õpilased saavad selle õppimist jätkata haridustaseme lõpuni.

B-võõrkeelte valiku mitmekesistamise ülesanne on paljudele koolidele tähendanud senise võõrkeeleeõppe ümbervaatamist, uute võimaluste kaalumist ja jõupingutusi õpetajate leidmiseks. Arvestades seda, et B-võõrkeele õpe vältab mitu aastat ning saadab õpilasi nende üldharidustee lõpuni, on tegemist pikaajalise protsessiga. B-võõrkeelte valiku laiendamise suuremat mõju näeme alles aastate pärast, kui keelevalikud on paika loksunud ning enamate valikutega õpilased jõuavad II kooliastmest põhikooli lõpuni ja gümnaasiumisse.

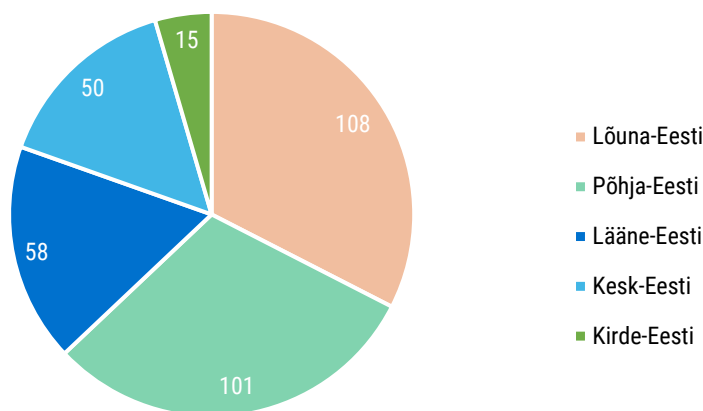
Koolide lähtekohtade ja muutuvate praktikate paremaks mõistmiseks palus Haridus- ja Teadusministeerium koolidelt tagasisidet muudatuse rakendumise esimese õppeaasta kohta. Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) andmed annavad küll ülevaate koolis õpitavatest B-võõrkeeltest, ent kuna koolid reguleerivad võõrkeele valikute pakkumist oma õppekavas ning valikute arv võib erineda EHISes õpitavateks võõrkeelteks märgitust, sooviti näha, kuidas koolid B-võõrkeelte valiku pakkumise on lahendanud. Selleks koostati küsimustik, millega kaardistati B-võõrkeelte õppe senist seisut ning seda, millised tegurid on keelevalikut mõjutanud. Küsimustik edastati kõigile koolidele, kes pakuvad õpet põhihariduse tasemel, st I–III kooliastmes ja kellel seega on kohustus B-võõrkeelt pakkuda. Koolide kontaktid saadi EHIS avalikust vaatest.

Küsimustik saadeti 2024. a kevadel 377 üldhariduskoolile. Vastamismäär (88,1%) oli võrdlemisi kõrge – koolid kasutasid aktiivselt võimalust B-võõrkeele õppe laiendamise kohta tagasisidet anda. **Täname kõiki koole, kes küsimustiku täitsid ja võimaldavad sellega kaardistada B-võõrkeele valikute laiendamise esmast rakendumist!**

Küsimustikuga kaardistati eelkõige B-võõrkeelte õpet ning muudatusi selles, samuti küsiti A-võõrkeele ja täiendavate võõrkeelte õppe kohta. Raport keskendub B-võõrkeele õppele.

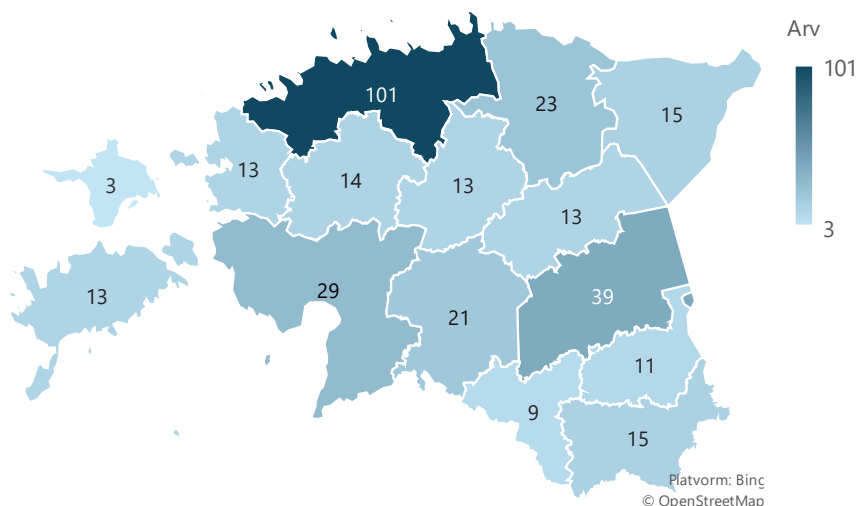
Ülevaade küsitluses osalenud koolidest

Küsitluses osales 332 kooli, sh 311 kooli esindajad täitsid küsimustiku lõpuni. Enim vastuseid kogunes Lõuna-Eesti koolidelt, kõige vähem Kirde-Eesti koolidelt. Kirde-Eesti madalam osalus on selgitatav sellega, et antud piirkonnas on vene õppekeele koolide osakaal suurim ning kuna neil ei ole kohustust B-võõrkeelt pakkuda, ei olnud nad ka otseselt antud uuringu sihtrühmaks.

Joonis 1. Küsitlusele vastanud koolide arv piirkonniti

Maakonniti oli vastanud enim Harjumaalt, kõige vähem Hiiumaalt.

Joonis 2. *Küsitlusele vastanud koolide arv maakonniti*

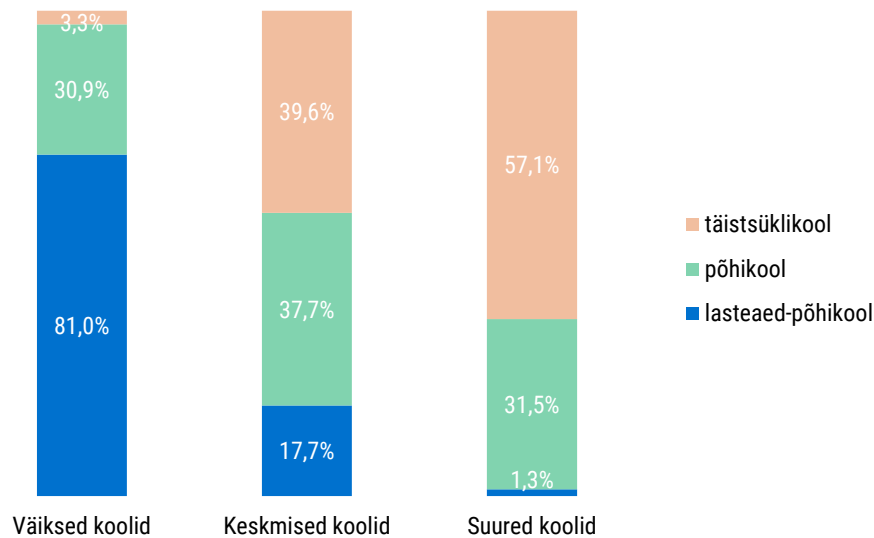
Küsitluses osalenud koolide arvud koolitüübi, omandivormi ja õpilaste arvu järgi on [Tabel 1](#). Kõige enam osales põhikoole. Koolidest, mis tegutsevad lasteaed-põhikoolina, toimub 83% koolides õpe I–III kooliastmes ja 17%-s I–II kooliastmes.

Omandivormi järgi on 87,4% munitsipaalkoolid, 8,7% erakoolid ja 3,9% riigikoolid.

Tabel 1. *Küsitlusele vastanud koolide arv koolitüübi, omandivormi, õpilaste arvu ja asustustiheduse järgi*

Koolitüüp	Lasteaed-põhikool	79
	I–II kooliaste	13
	I–III kooliaste	66
	Põhikool	162
	Põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühtse asutusena	91
Omandivorm	Erakool	29
	Munitsipaalkool	290
	Riigikool	13
Õpilaste arv	Miinum	6
	Maksimum	1700
	Keskmine	349
Kooli suurus	Väikesed koolid (kuni 120 õpilast)	117
	Keskised koolid (121–400 õpilast)	111
	Suured koolid (401 või rohkem õpilast)	104
Asustustihedus	Tihasustus	76
	Keskmise asustustihedusega	51
	Hõreasustus	205

Õpilaste arv koolides varieerus kuuest õpilasest 1700ni, keskmiselt oli koolides 349 õpilast. Õpilaste arvu põhjal loodi kolm gruppi⁷ – väikesed koolid (kuni 120 õpilast), keskmised koolid (121–400 õpilast) ja suured koolid (401 või enam õpilast). Väikesed koolid (*Joonis 3*) olid ülekaalukalt lasteaed-põhikoolid, keskmiste koolide puhul olid võrdselt esindatud nii puhtad põhikoolid kui ka täistsüklikoolid (I–IV kooliaste) ning suurte koolide puhul oli enamasti tegemist täistsüklikoolidega.

Joonis 3. Koolide jaotus suuruse ja koolitüübi järgi

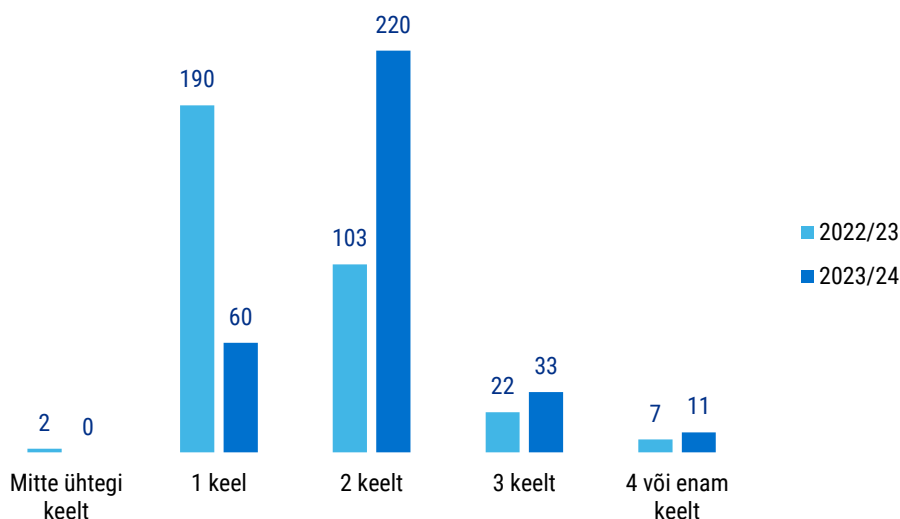
⁷ Gruppide loomisel lähtuti sellest, et võrreldavad grupid tuleksid sarnase koolide arvuga. Nimetused (väikesed, keskmised ja suured koolid) on esitatud loetavuse huvides, st ei tulene otseselt ühestki teoreetilisest liigitusest.

B-võõrkeele pakkumine enne ja nüüd

EHISe andmetel õpiti 2022/2023. õa kahte või enam B-võõrkeelt igas kolmandas koolis. 2023/2024. õa oli nende koolide osakaal juba ligikaudu 60%. Samas määravad koolid oma õppekavas, millist B-võõrkeelte valikut nad pakuvad ning kuidas õpilased eri võõrkeelte vahel valida saavad. Seega ei anna EHIS täielikku pilti sellest, kui palju B-võõrkeeli koolid tegelikult pakuvad ja milliste põhimõtete alusel õpilased rühmadesse jagatakse või eri keelte rühmad avatakse.

Küsitluse tulemusena saab tõdeda, et **võõrkeeleõppe laiendamise kohustus tõi kaasa valikute suurenemise**. Küsitlusele vastanud koolidest laiendasid B-võõrkeele valikut enam kui pooled (51,2%). Seega pakuti 2023/2024. õa keskmiselt rohkem valikuid kui aasta varem ning eelkõige muutus see, et ühe valiku asemel pakuti nüüd kahte valikut. Samas on ka koole, kus pakutakse võimalust valida lausa kolme või nelja võõrkeele vahel ning ka nende koolide arv kahe õppeaasta võrdluses kasvas.

Need koolid, kus on võimalik pakkuda valikut kolme või enama võõrkeele vahel, asuvad enamasti Harju- või Tartumaa tiheasustusega aladel. Tegu on täistsüklikoolidega, kus põhikool ja gümnaasium tegutsevad ühtse asutusena ning õpilaste arv on suurem kui küsitlusele vastanud koolides keskmiselt (keskmine õpilaste arv on 691 õpilast; koolides, kus pakutakse kuni kahte võõrkeelt, on keskmine õpilaste arv 350). Lisaks on erakoolide osakaal nende koolide seas suurem kui valimis tervikuna.

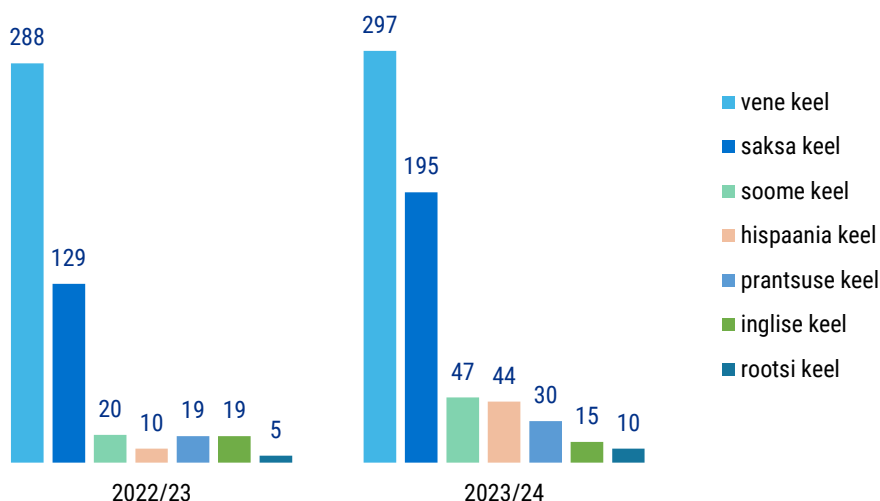

Joonis 4. B-võõrkeelte pakkumine enne ja pärast B-võõrkeele õppe laiendamise kohustust

Küsitlusest selgus, et 2022/2023. õa pakuti 59% koolides ühte, 32% koolides kahte ning 9% koolides kolme või enam valikut, 2023/2024. õa 19% ühte, 68% kahte ning 14% kolme või enam valikut. Seega on koolid jõudsalt muudatuse ellu rakendanud. Kui enamikus koolides eelmisel aastal valikut ei olnud, siis nüüd on enamikus koolides selleks tingimused loodud.

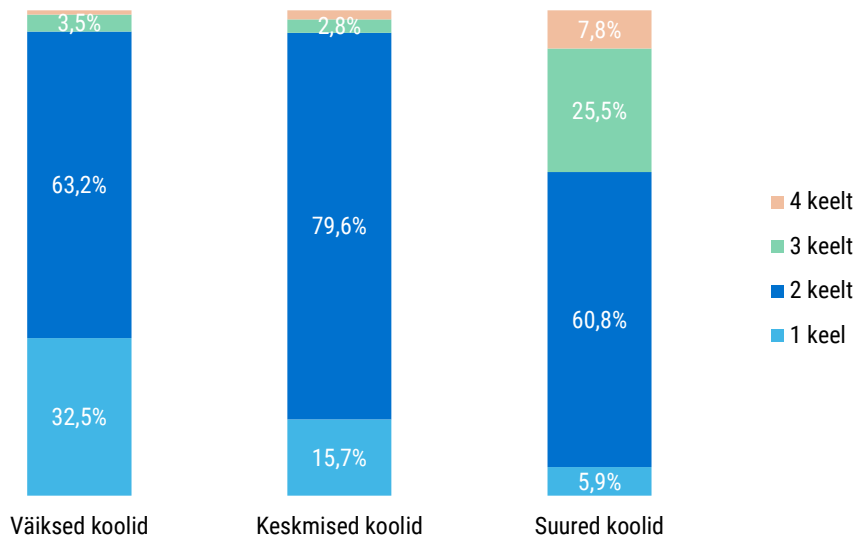
B-võõrkeele valikuna pakutakse enim võimalust õppida vene keelt – 2023/2024. õa 91% koolidest. EHISe andmetel oli 2023/2024. õa vene keel B-võõrkeeleks 58,5% II kooliastme õpilastest (selle kooliastme lõpuks peab B-võõrkeele õppega alustama). Aasta varem oli II kooliastmes vene keele B-võõrkeelena õppijaid 77,9%. See muudatus osutab ühelt poolt vene keele jätkuvale populaarsusele B-võõrkeelena, kuid samas kõneleb sellest, et võimalust valida mõni muu võõrkeel on juba esimesel aastal sageli kasutatud.

Samuti pakuti 2023/2024. õa enam kui pooltes (60%) koolides võimalust õppida saksa keelt; soome ja hispaania keelt oli võimalik õppida 14% koolidest. Nende keelte pakkumine laienes. **Enim hakati juurde pakkuma saksa keelt (+66 kooli), aga ka hispaania (+34 kooli) ja soome (+27 kooli) keelt.**

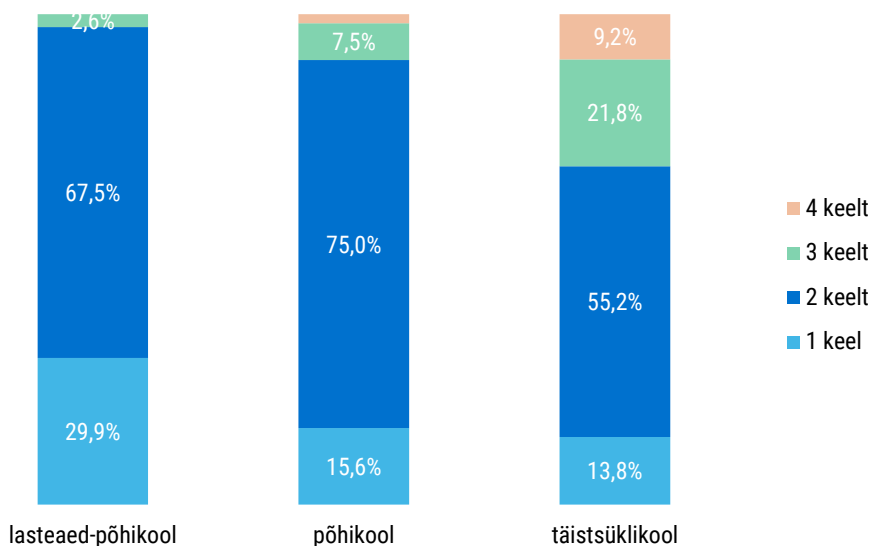
Joonis 5. B-võõrkeelte jagunemine enne ja pärast B-võõrkeele õppe laiendamise kohustust

B-võõrkeele pakkumine on seotud õpilaste arvuga koolis – **mida rohkem on koolis õpilasi, seda suurem on pakutavate keelte arv.** Kõige enam pakutakse valikuid suurtes koolides (keskmiselt 2,35 keelt), kõige vähem väikestes (1,73 keelt). **Joonis 6** on selgesti näha, kuidas pakutavate keelte arv oleneb õpilaste arvust. Kolmandik väikesi koole ei saa pakkuda õpilastele võimalust mitme keele vahel valida, kolmandik suuri koole saab aga pakkuda valikut kolme või nelja B-võõrkeele vahel.

Joonis 6. B-võõrkeelte valik kooli suuruse järgi

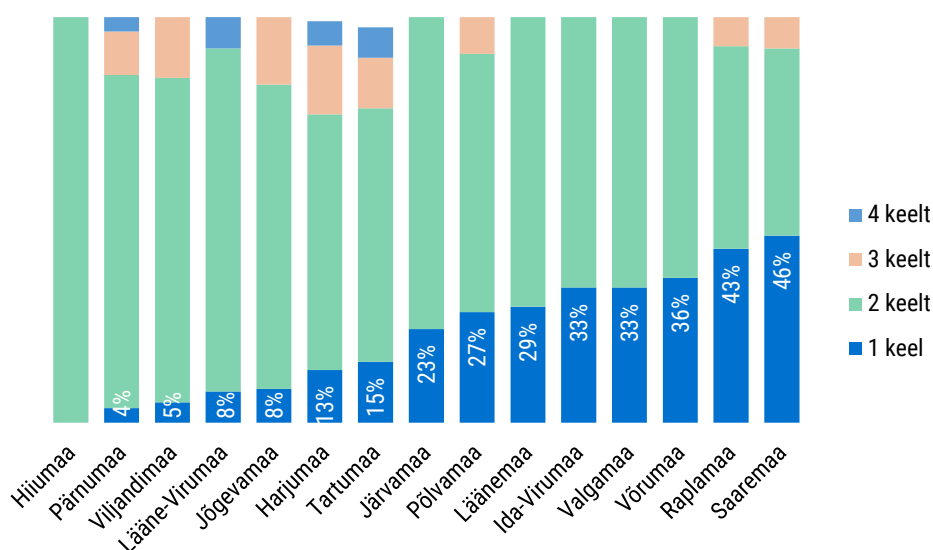
Sarnane on pilt ka koolitüübi järgi analüüsides ([Joonis 7](#)). Põhjus on selles, et enamasti on lasteaed-põhikoolid õpilaste arvu poolest väikesed koolid, põhikoolid keskmise suurusega koolid ning täistsüklikoolid suured koolid (vt ka [Joonis 3](#)).

Joonis 7. B-võõrkeelte valik koolitüübi järgi

B-võõrkeele pakkumine erineb piirkonniti – Põhja- ja Lääne-Eestis pakutakse 86% koolides kahte või enam valikut, samas kui Kirde-Eestis on see võimalik 67% koolides. Samuti erineb pakkumine maakonniti ([Joonis 8](#)). Kui Kirde-Eesti puhul mängib olulist rolli nende õpilaste osakaal, kes õpivad eesti keelt teise keelena ning on seetõttu vabastatud B-võõrkeele õppimisest (ja valimisest), siis Saaremaa, Raplamaa, Võrumaa ja Valgamaa puhul paistab silma, et nende maakondade koolides on õpilaste arv keskmisest väiksem, samuti on tegemist maakondadega,

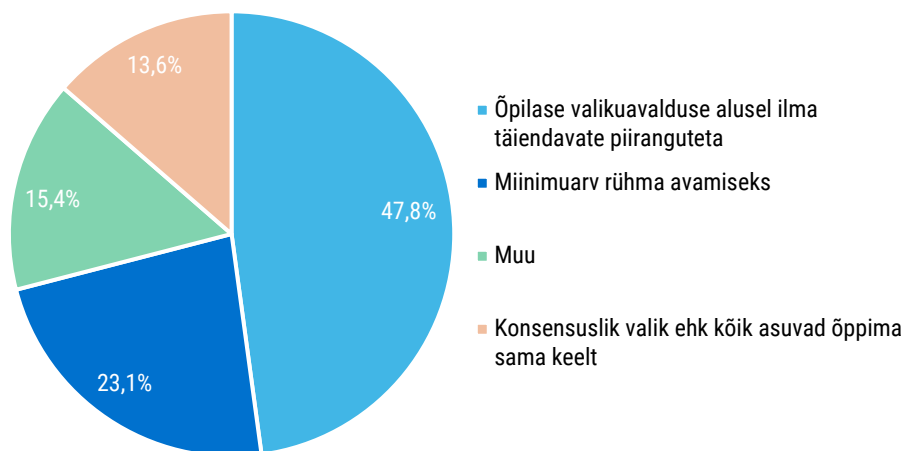
kus üle 85% koolidest asuvad hõreasustusega piirkondades, ning valikuid on seetõttu tõenäoliselt keerulisem pakkuda.

Joonis 8. B-võõrkeelte valik maakonniti

B-võõrkeele valiku reguleerimine kooli õppekavas

Koolid saavad oma õppekavaga reguleerida, millistel alustel B-võõrkeelte õpet pakutakse. B-võõrkeele õppe muudatus kohustab koole õpilastele valikut pakkuma, kuid see ei tähenda, et iga õpilane saaks teha valiku enda soovidest lähtuvalt. Koolid kaaluvad, milliseid keeli nad saavad ja soovivad pakkuda, ning õpilased saavad nende seast valida. Samuti võivad koolid sätestada tingimusi keelerühmade avamiseks.

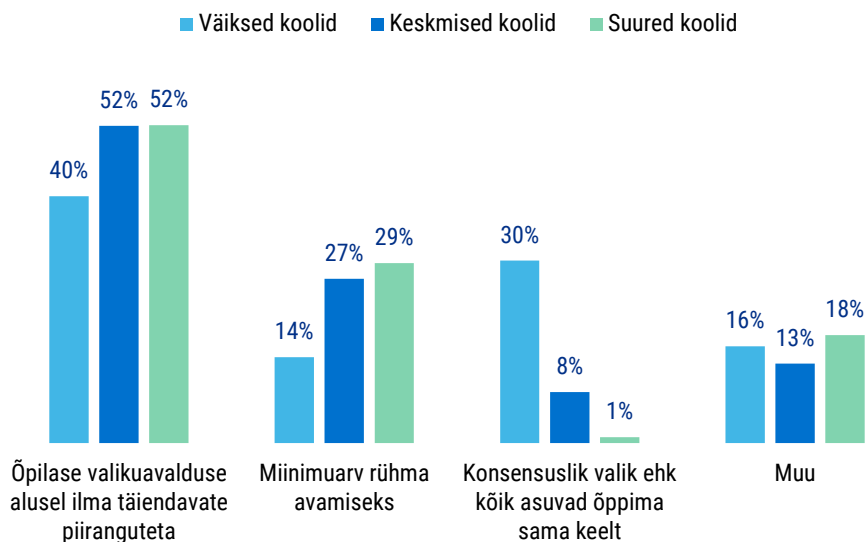

Joonis 9. B-võõrkeele valiku alused koolide õppekavades

47,8% koolidest (**Joonis 9**) vastas, et võõrkeelerühmad selguvad õpilaste valikuavalduse põhjal ilma täiendavate piiranguteta. Need koolid on pigem keskmised või suured põhikoolid (**Joonis 10**), kus pakutakse võimalust valida kahe (või nelja) võõrkeele (**Joonis 11**) vahel.

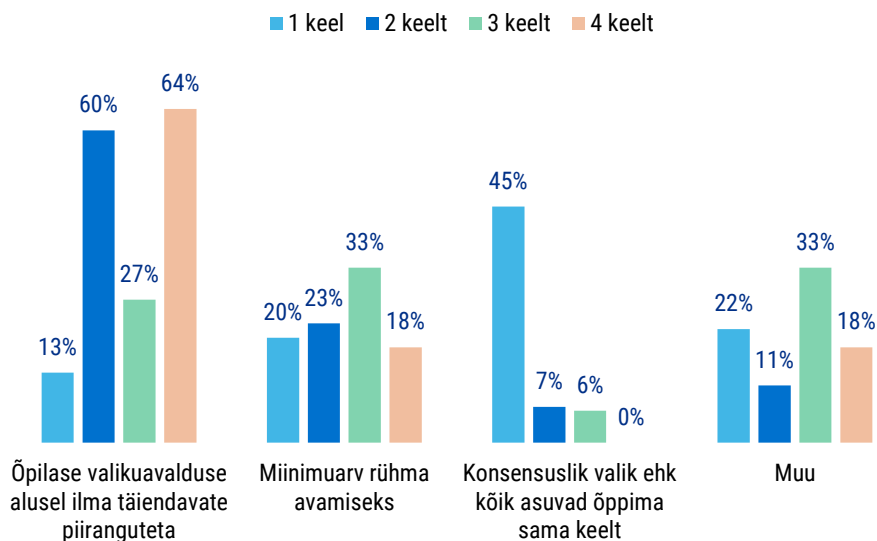
23,1% koolidest vastas, et kehtestatud on minimaalne õppijate arv rühma avamiseks. Need on enamasti suured täistsükli koolid, kus pakutakse võimalust valida kahe või kolme võõrkeele vahel. Rühma miinimumsuurus varieerus kahest 16 õpilaseni, kõige levinum oli 12 õpilasega keelerühm. Rühma suurus on seotud õpilaste arvuga koolis – mida vähem on koolis tervikuna õpilasi, seda väiksem võib olla avatav keeleõpperühm⁸.

⁸ Põhikooli riikliku õppekava lisa 8 „Ainevaldkond „Võõrkeeled““ soovib võõrkeeleõppe rühma suuruseks kuni 15 õpilast. https://www.riigiteataja.ee/aktiis/1100/8202/4002/18m_pohi_lisa8.pdf#

Joonis 10. **B-võõrkeele valiku alused koolide õppekavades kooli suuruse järgi**

13,6% koolides tuli õpilastel langetada konsensuslik otsus, millist pakutavat võõrkeelt kõik sama klassi õpilased õppima asuvad. Need koolid on eelkõige lasteaed-põhikoolid või põhikoolid, kus pakutakse pigem võimalust õppida ühte võõrkeelt. Sellist põhimõtet rakendatakse eriti väiksemates koolides või liitklassides, kuna valikuvõimalused on piiratud.

Joonis 11. **B-võõrkeele valiku alused koolide õppekavades pakutavate B-võõrkeelte arvu järgi**

15,4% koolidest valis vastusevariandiks „Muu“ ning avatud vastuste analüüsimisel selgus, et paljudel juhtudel on tegemist kombineeritud valikualustega.

Koolide täiendavatest kommentaaridest selgub, et õpilaste valikuga arvestatakse seni, kuni gruppide suurused ja muud tingimused seda võimaldavad. Näiteks on osal koolidel kehtestatud rühmade maksimumsuurus või on plaan see kehtestada, et ühtlustada õpilaste jagunemist eri keelte vahel. Kui rühm saab täis, suunatakse õpilased õppima teist keelt.

- *Õpilased jagunesid keelte osas suhteliselt proportsionaalselt. /.../ Kahjuks kõikide soove täpselt arvestada ei saanud, sest osad keelerühmad said täis.*
- *Õpilaste gruppide suurused said ebaproportsionaalse arvuga õpilastest. Soovisime siiski, et esimesel aastal avaksime mõlema valikkeelega grupi. 2024/25. õa plaanime kehtestada keel[e]grupi maksimaalse suuruse. Need, kes ei mahu gruppi, peavad minema teise B-võõrkeelega gruppi.*

Mõnel juhul on otsus tõesti konsensuslik, kuid on koole, kus ühe B-võõrkeelega jätkamine toimub olude sunnil:

- *Kui klassis on 6 õpilast, kellest 3 soovib valida ühte ja 3 teist B-võõrkeelt, siis kool saab reaalselt pakkuda nii väikeste laste arvuga ainult ühe rühma avamist. Sel juhul keegi ju loobub oma soovist ja peab õppima seda keelt, mida teised või enamus otsustavad valida. /.../ Anname küll kaks valikut, aga õppima saab hakata ainult seda, mida enamus valib.*

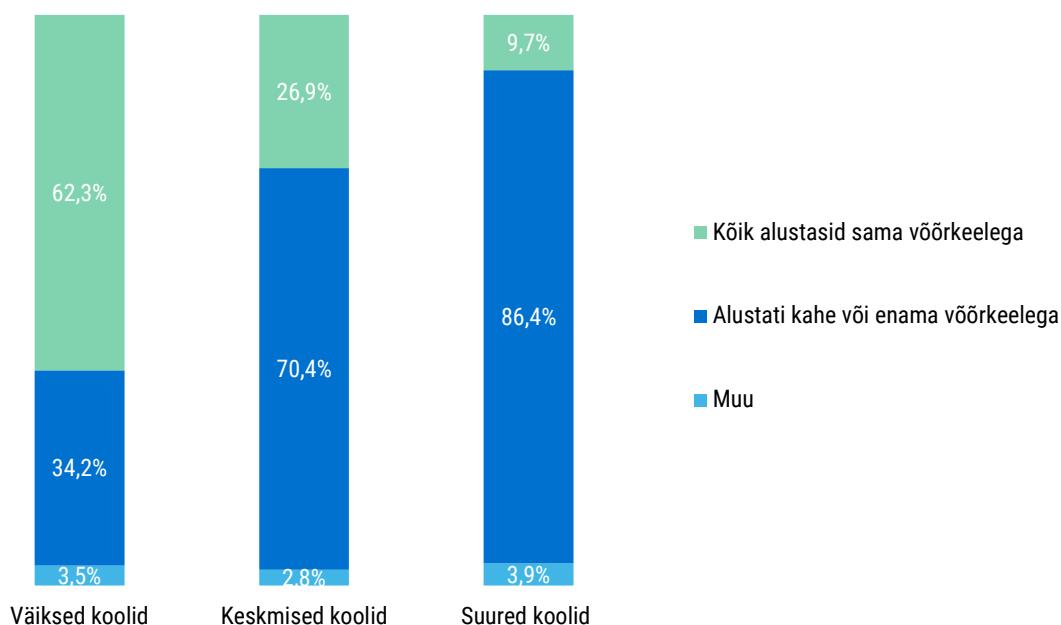
Samuti tõi osa koole välja, et nad on alles õppekavasid ajakohastamas ja ei saa veel B-võõrkeelega õppe uuendatud korralduse kohta vastata (õppekavamuudatus B-võõrkeelega valikute pakkumise osas rakendus küll 2023/2024. õa, ent kohustus ajakohastatud õppekava ja ainekavasid rakendada kehtib 2024/2025. õa).

Mõnel juhul on koolid otsustanud muudatuse rakendumist ajatada, mugandades senist B-võõrkeelega õppega alustamist:

- *2023/2024 ei toimunud B-võõrkeelega valimist. B-võõrkeel algas juba 2022/2023 5. klassis, mis jätkus käesoleval õppeaastal 6. klassis. Tänavune 5. klass ei alustanud B-võõrkeelega sel õppeaastal ja neil seisab valik ees sel kevadel.*
- *Alustame B-võõrkeelega alles sel sügisel. See on võimalik, sest meil on 1 tund toodud 5. klassi, mille lükkasime 3. tunniks tagasi 6. klassi.*

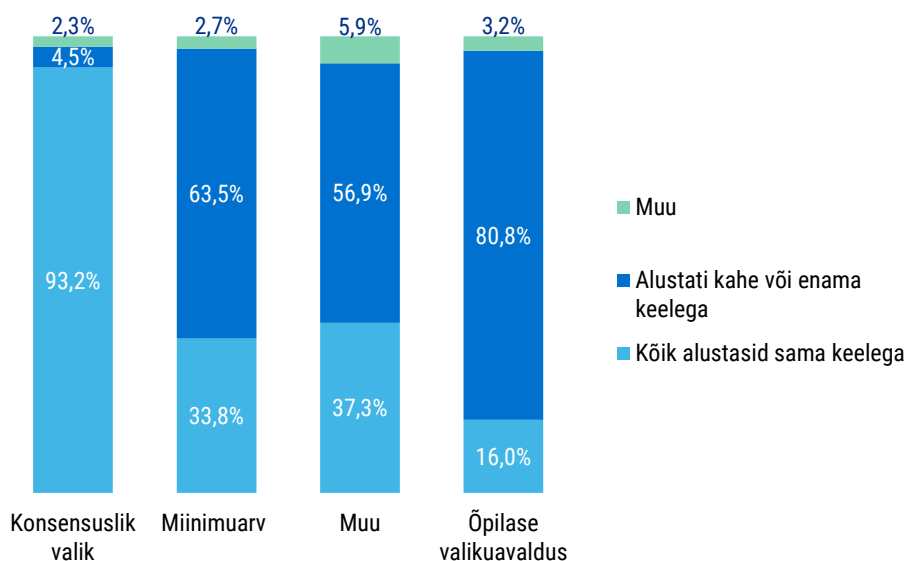
Õpilaste jagunemine võõrkeelte vahel

Õpilased jagunesid võõrkeeleeõppes gruppidesse erinevalt. 34% koolides alustasid kõik õpilased sama võõrkeele õpet ning 63% koolides alustati kahe või enama võõrkeele õppimist. Seejuures oli väikestes koolides ning lasteaed-alkoolides märgatavalt suurem osakaal neid koole, kus lapsed alustasid sama võõrkeele õpet (**Joonis 12**), suurtes ja keskmistes koolides jaotusid õpilased enamasti kahe või enama võõrkeele vahel.

Joonis 12. Õpilaste jagunemine pakutavate B-võõrkeelte vahel kooli suuruse järgi

Eelpool kirjeldasime valikute pakkumist erineva suurusega koolides (vt nt **Joonis 6**). Arusaadavatel põhjustel (vt **Koolide kogemused B-võõrkeelte valiku laiendamisel**) ei realiseeru pakutu alati tegelikkuses – ehkki 67,5% väikestes koolides pakuti õpilastele valikut valida kahe B-võõrkeele vahel, rakendus valik vaid 34,2% koolides. Keskmistes ja suurtes koolides, kus oli peamiselt valikus kaks või enam võõrkeelt, said õpilased enamasti ka valitud keele õppega alustada.

Joonis 13. Õpilaste jagunemine pakutavate võõrkeelte vahel B-võõrkeele valikute aluste järgi

See, kuidas õpilased võõrkeelte vahel jagunesid, olenes ka sellest, millised on B-võõrkeele valikute pakkumise alused kooli õppekavas ([Joonis 13](#)). Kui õppekavas on sätestatud, et valiku aluseks on konsensuslik otsus ehk kõik õpilased alustavad sama B-võõrkeele õppimist, siis peaaegu 100% juhtudest nii ka on. Koolides, kus õpilastele pakutakse võimalus keelt vabalt valida, nad ka alustasid enamasti kahe või enama keelega.

Koolide kogemused B-võõrkeelte valiku laiendamisel

Küsimustiku täitnud koolidel oli võimalik jätta täiendavaid kommentaare B-võõrkeele valiku pakkumise ja õpilaste jagunemise kohta. Neist ilmneb mitmeid kitsaskohti, mis muudatus endaga kaasa toõi, kuid vastused osutavad ka lahendustele, mida eri koolides nii keelte valiku kui ka õppe korraldamisel kasutatakse.

Üks levinumaid probleeme, millega koolid valikute mitmekesistamisel rinda pistsid, oli õpetajate leidmine – esimestel aastatel on uue B-võõrkeele õpetaja tunnikoormus võrdlemisi madal, mistõttu võib väiksemates kohtades ja väiksemates koolides õpetajate leidmine rohkem aega nõuda.

- *Kuulutasime konkursi leidmaks erinevate keelte õpetajaid, kuid avaldusi ei laekunud, seetõttu jätkasime vene keele õpetamisega.*
- *Teise B-võõrkeele õpetajat pole väikesesse kohta kerge leida. Koormus tundidega 6. klassis alustades on 3 tundi. Õpetaja sõidab oma palga maha, et maakooli õpetama tulla, samas sõidule kulutatud ajal ei saa ta ka teises koolis tunde anda.*

Samuti on muudatust keerulisem ellu viia koolides, kus klassid on väikesed.

- *Õpilaste arv on klassis max 16, seega erinevate B-võõrkeelte õpetamiseks ei ole võimalik omavalitsusel rahalist ressursi leida, et koolis võimaldada õpilastel valitud B- võõrkeelt.*

Koolid kasutavad võõrkeelte pakkumise ja õppe korraldamiseks eri etappides eri lahendusi. Näiteks uuritakse enne valiku tegemist õpilaste ja lapsevanemate soove.

- *Enne tehti küsitlus 1.-5. klassi lastevanemate ning õpilaste seas. Pakkusime kas prantsuse või soome keelt. Küsitluse tulemusena hakkasime õpetama soome keelt.*
- *Viime eelneval aastal, so 5. klassis, õpilaste ja nende vanemate seas läbi küsitluse, kus nad saavad märku anda, millise B-võõrkeele soovivad valida, et saaksime arvestada uue õppeaasta õppematerjalide tellimisel ja töö planeerimisel.*
- *Valiku suunamiseks kasutame vestlusi vanemate ja õpilastega, et välja selgitada nende motivatsioon keelevalikus.*

Leidub koole, kus keeli eelnevalt tutvustatakse või leitakse muu väljund võõrkeele pakkumiseks, kui ka konkreetse B-võõrkeele õppega veel ei alustata:

- *Meil oli 2023/24 erinevate võõrkeelte tutvustamise ring (vene, soome, hispaania).*
- *Planeeritud valik on ka hispaania keel, aga 2024/25 see algab nagu keepleklubina, mitte veel õppekava järgi võõrkeelena.*
- *14 õpilasest valis saksa keele 2 õpilast, avasime saksa keele huviringi I–III kooliastme huvilistele.*

Koolide kommentaaridest võib näha, et koolid püüavad arvestada õpilaste valikutega ning leida lahendusi, et õpilased saaksid valida ja õppida soovitud keelt.

- *Ei pea ainult vene keele ja hispaania keele vahel valima. Õpilased esitavad koolile 3 eelistuse nimekirja ja kool püüab leida õpetaja. Kui esimesele eelistusel ei leita, siis otsitakse nimekirjast järgmine valik.*
- *Loomulikult rõõmustame, kui pooled õpilased klassis valivad vene ja pooled saksa keele. On olnud aga aastaid, kui terve klass valib vene keele ning on olnud selliseid aastaid kui ainult 1 või 2 õpilast teevad teistest erineva valiku. Oleme võimaldanud õpilasele õppida just seda võõrkeelt, mida ta soovib õppida.*

B-võõrkeele valiku põhjendused

Põhjused, miks koolid just neid B-võõrkeelte õppimise võimalusi pakuvad, on enamasti keelte puhul küllaltki sarnased. Nii näiteks on vene, saksa ja prantsuse keele puhul kolm levinumat põhjendust laias laastus: 1) õpetaja olemasolu; 2) lapsevanemate soov; 3) traditsioonid ja ajalooline taust. Pisut vähem tulevad esile õpilaste soovid teatud keeli õppida ning piirkonnaülene vaade võõrkeelte pakkumisele eri kooliastmetes.

Kolme eelpool nimetatud keele puhul tähendas õpetaja olemasolu seda, et vastava keele kvalifitseeritud õpetaja oli koolis juba olemas või oli teda võimalik leida. Õpetaja olemasolu oli tihedalt seotud ka kooli traditsioonidega: vene ja saksa keele õppel on pikk traditsioon ning koolidel on nendele ametikohtadele olemas kvalifitseeritud õpetajad. Kui vene keele puhul põhjendati traditsiooni eelkõige asjaoluga, et tegemist on naaberriigi keelega, mida on võimalik ka Eestis väljaspool kooli praktiseerida, siis saksa keele puhul olid traditsioonid seotud pigem rahvusvaheliste keeleksamite ja võrgustikega või kooli suunitlusega (nt kristlikutes koolides on traditsiooniks saksa keelt õpetada).

Saksa keele pakkumisel oli määravaks osutunud ka kokkulepe piirkonna/kohaliku omavalitsuse koolide vahel, et soodustada õpilastele sujuvaid üleminekuid koolide vahel. Saksa ja vene keele puhul on tegemist keeltega, mille õppimist saab enamasti järgmises õppeastmes või piirkonnas kooli vahetades jätkata. Samuti on esile toodud, et ka kooliastme jooksul kooli vahetanud õpilastele on pakutud võimalust õppida saksa või vene keelt.

Vene keele õpetamise argumendina toodi välja ka vene emakeelega laste õppimist koolis, kuna B-võõrkeele kaudu pakutakse neile võimalust oma emakeelt õppida.⁹

- *Perede huvi. Saksa keel on seni olnud B-keelena paljudes koolides ja kui õpilased vahetavad kooli (tulevad meile või lähevad meilt mujale), siis on üleminek kergem. (saksa keel)*
- *Laste ja lapsevanemate soov ning väga hea tagasiside keeleõppe tulemuslikkuse osas, kvalifikatsiooniga õpetaja on olemas. (saksa keel)*
- *Traditsioon ning õpetajad ega lapsevanemad ei soovinud selle kaotamist. (vene keel)*
- *Pikaaegne kogemus, õpetajad olemas. Laste (ja vanemate ja vanavanemate huvi ka – oskan last aidata) huvi olemas. On ka venekeelsetest peredest lapsi. (vene keel)*
- *Oli õpetaja olemas ja on olnud ringitunnina, seega oli eelteadmine õpilaste-vanemate soovidest. (prantsuse keel)*

⁹ Siiski ei ole see B-võõrkeele kui teise võõrkeele õppe taotlus. Eesti keelest erineva emakeelega õpilastele saab kool pakkuda oma emakeele ja kultuuri tunde B-võõrkeele asemel, kuid B-võõrkeele õpet peaks siiski pakkuma õpilastele, kes õpivad seda tõesti B-võõrkeelena. Emakeelne õpilane vajab teistsugust tuge kui võõrkeele õppija.

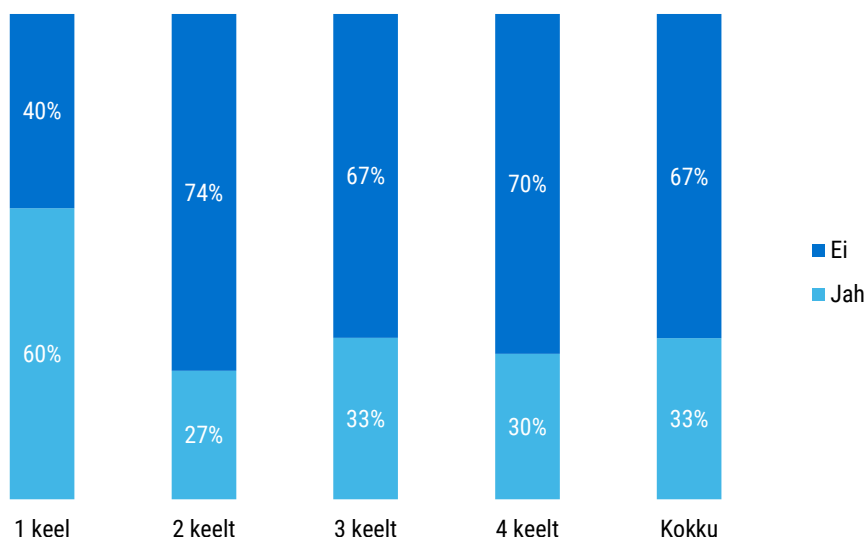
Soome keele pakkumise puhul toodi lisaks õpetaja olemasolule ning õpilaste/lapsevanemate soovile esile ka seda, et valiku pakkumisel said määravaks kohalikud olud ja praktilised kaalutlused.

Hispaania keele puhul mainitakse lisaks lapsevanemate soovile ja huvile ning õpetaja olemasolule ka küsitluse või tagasiside tulemusi kui otsustamise aluseks olevat asjaolu. Lisaks tuuakse muude keelte puhul (nt rootsi) esile piirkonna eripära ja kultuuripärandit.

Inglise keelt pakutakse B-võõrkeelena üldiselt seetõttu, et õpetaja on olemas ning kuna koolis A-võõrkeelena õpitakse mõnda muud keelt, siis see on ka õpilaste ja lapsevanemate soov. Seda tuleb siiski vähe ette, arvestades et valdav enamik õpilasi õpib inglise keelt juba A-võõrkeelena.

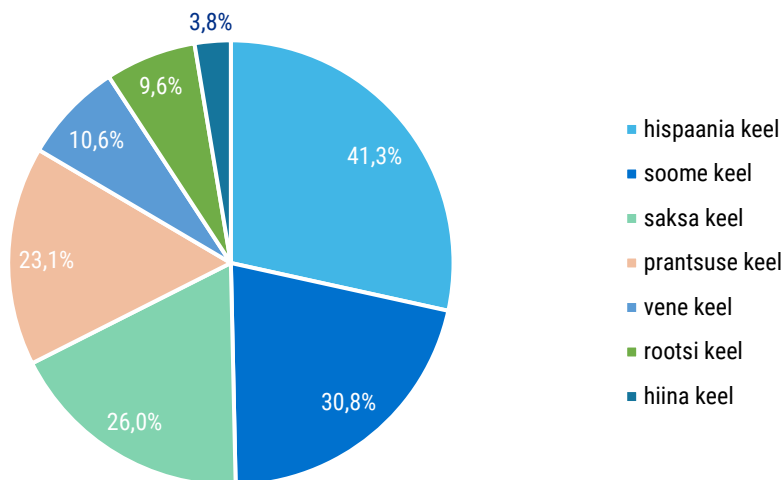
B-võõrkeele õppe laiendamise plaanid tulevikus

Tulevikus plaanib B-võõrkeele valikut laiendada 33,2% küsitlusele vastanud koolidest (Joonis 14). Nendes koolides, kus pakutakse hetkel vaid üht võõrkeelt, on soov valikut laiendada suurem – 60% koolidest plaanib seda teha.

Joonis 14. Koolide plaan tulevikus B-võõrkeele valikuid laiendada

Koolid, kes plaanivad tulevikus B-võõrkeele õppes täiendavat valikut pakkuda (104 kooli), nimetasid keeltena kõige enam hispaania, soome ja saksa keelt (Joonis 15). Arvestades, et vene, saksa ja prantsuse keelt pakutakse juba praegu paljudes koolides, on tulemus ootuspärane.

Joonis 15. Tulevikus lisanduda võivate B-võõrkeelte eelistused

Hispaania keele pakkumise kaalumist põhjendati sellega, et nii lapsevanemad kui ka õpilased on väga huvitatud hispaania keele õppimisest – koolides korraldatud küsitluste tulemusel on just see keel olnud üks populaarsemaid valikuid. Samuti on esile toodud, et tegemist on maailmas laialt levinud keelega, mida õpilastel võiks olla kasulik osata nii reisimisel kui ka tuleviku karjäärivõimalusi arvestades. Siiski toodi välja oluline eeltingimus – õpetajate olemasolu – ilma milleta ei oleks hispaania keele (ega ka muu võõrkeele) pakkumine võimalik.

Soome keele pakkumise kasuks räägib see, et õpetaja leidmine võib olla lihtsam kui mõne teise võõrkeele puhul. Samuti rõhutati keele praktilist väärtust – soome keel on oluline suhtlemiseks naaberriigiga, tulevikus tööalaselt vajalik ning pakub keele praktiseerimiseks võimalusi. Mainiti ka seda, et soome keele õppimine on vähem motiveeritud ja/või õpiraskustega õpilastele lihtsam ning 9. klassi lõpuks on võimalik saavutada A2-tase.

Saksa keele pakkumist B-võõrkeelena põhikoolis on põhjendatud nii õpilaste ja lapsevanemate huvi kui ka keele praktilise ja kultuurilise väärtusega. Õpetaja olemasolu või võimalus leida kvalifitseeritud spetsialist toetab selle keele lisamist õppekavasse. Lisaks on saksa keele õppega võimalik sujuvalt jätkata järgmistel haridusastmetel ning saksa keele oskus avardeb õpilaste akadeemilisi ja karjäärivõimalusi.

Takistused B-võõrkeele õppe täiendaval laiendamisel

B-võõrkeelte laiendamise peamise takistusena toovad koolid välja raskused kvalifitseeritud õpetajate leidmisel. Tuntakse muret ka selle üle, et õpetaja leitakse tihti üksnes aastaks, mis tähendab, et kool ei saa olla kindel, kas õpilastel on võimalik võõrkeelt haridustaseme lõpuni õppida.

Kvalifitseeritud võõrkeeleõpetajate leidmine on keeruline eriti maapiirkondades ja väikestes koolides. Lisaks on mureks see, et haruldaste keelte õpetajad võivad koolist lahkuda, mis tekitab probleeme järjepidevuse tagamisel. Samuti ollakse ettevaatlikud haruldaste keelte

pakkumisel, kuna puudub kindlus, kas õpilane saab valitud keele õpinguid gümnaasiumiastmes jätkata.

Paljudes koolides on õpilasi vähe, mis teeb mitme keelegrupi avamise ja nende piisava täitmise keeruliseks. Väga väikeste keelerühmade avamine on keeruline nii korralduslikult kui ka täiendava rahavajaduse tõttu. Samuti puuduvad koolide sõnul sageli vajalikud ruumid lisakeelte õpetamiseks. Mitme keele õpetamine on koolidele majanduslikult kulukas ja tihti ei suudeta täiendavaid keelegruppe rahastada.

Koolide vastustest ilmnes, et ka koolivõrgu ümberkorraldused takistavad täiendavate võõrkeelevalikute pakkumist. Nii ei soovi võõrkeelevalikuid laiendada koolid, kelle kohta on tehtud otsus sulgemiseks või mõne teise kooliga liitumiseks.

Lisaks ei soovita võõrkeelevalikuid oma koolis laiendada, kui ollakse teadlikud keeleõppevõimalustest mitteformaalõppes (nt veebipõhistel kursustel) või mõnes lähedalasuvas haridusasutuses.

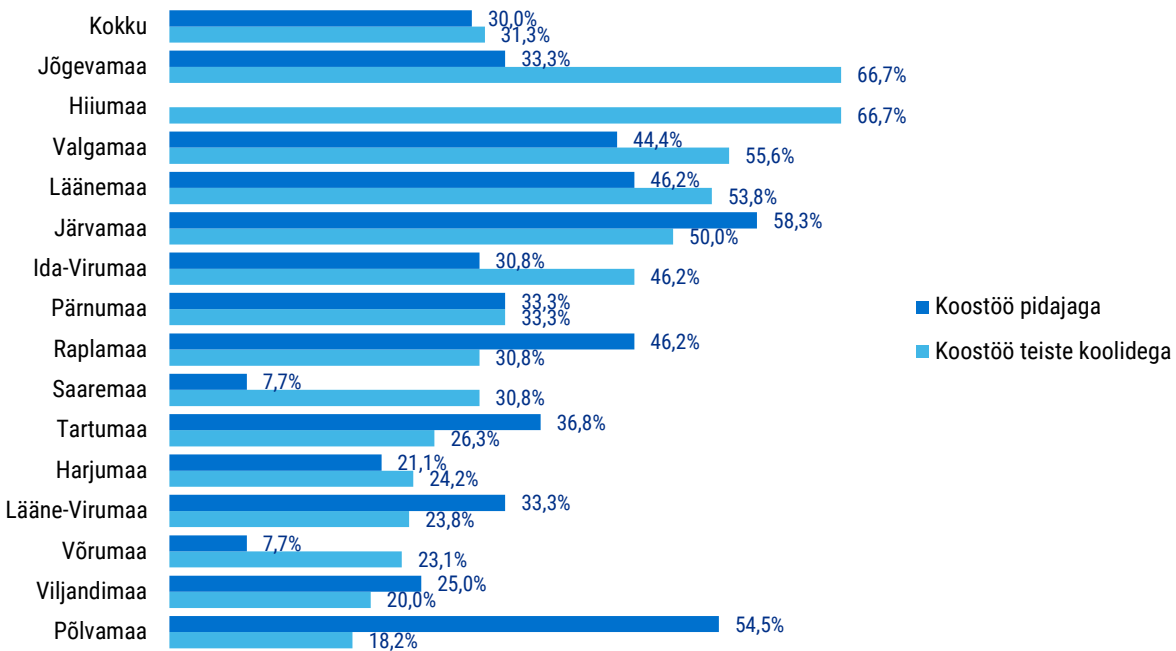
Mitmes koolis on läbi viidud küsitlusi, kus selgus, et õpilased ja lastevanemad eelistavad mõnda keelt, nt hispaania ja vene keelt, samas kui teiste keelte vastu on vähe huvi.

Seetõttu leiavad paljud koolid, et olemasolev keeltevalik on piisav ning rohkemate võõrkeelte pakkumine pole otstarbekas ega jätkusuutlik.

Koostöö teiste piirkonna koolide ja koolipidajaga

B-võõrkeele õppe laiendamine on paljudele koolidele arvestatav väljakutse, millega vähemalt esimestel aastatel on kaasnenud mitmeid kitsaskohti, sh õpetajate leidmine, neile piisava koormuse pakkumine, uue keelevaliku tutvustamine õpilastele ja lapsevanematele, vajalike vahendite leidmine. Mitmeid kitsaskohti aitab lahendada koostöö teiste koolide ja/või koolipidajaga. Ühiselt võib olla lihtsam õpetajaid värvata (neid ka jagada), otsustada B-võõrkeelte valiku üle piirkonnas jm.

Teiste piirkonna koolidega teeb võõrkeelevalikute pakkumisel koostööd 31,3% koolidest, koolipidajaga 30% (Joonis 16). Selliseid koole, kes ei tee koostööd ei teiste koolide ega ka koolipidajaga, on 54%, mis teisisõnu tähendab, et pisut alla poole koolidest teeb mingil kujul koostööd. 15,4% koolidest teevad koostööd nii teiste koolide kui ka koolipidajaga.

Joonis 16. Koolide koostöö koolipidaja ja teiste koolidega maakonniti

Kõige enam teevad teiste koolidega koostööd Jõgeva- ja Hiiumaa koolid, keskmisest enam ka Valga-, Lääne-, Järva-, Pärnu- ja Ida-Virumaa õppeasutused. Esimesena mainitud maakondade puhul asuvad koolid ka peaaegu täielikult hõredalt asustatud piirkondades, mis tähendab, et koostöö on üks võimalus kvalifitseeritud õpetaja(te) leidmiseks ning talle vajaliku koormuse pakkumiseks.

See, kas teiste koolidega koostööd tehakse või mitte, sõltub suuresti ka kooli õpilaste arvust – **mida vähem on koolis õpilasi, seda suurema tõenäosusega tehakse teiste piirkonna koolidega koostööd.**

61% koolidest, kes teevad koostööd teiste piirkonnas asuvate koolidega, jagavad õpetajat, 4,1% pakub õpet samas rühmas ning 37% töötab välja teisi koostöövorme. Peamiselt jagatakse omavahel infot selle kohta, milliseid keeli B-võõrkeelena õpetatakse, eelkõige selleks, et õpilastel oleks kooli vahetades võimalik sama võõrkeele õpet jätkata. Avatud vastustest ilmneb, et see on koolide jaoks üks olulisemaid põhjuseid: ennast hoitakse kursis keeleõppevõimalustega koolides, kuhu õpilased võivad suunduda edasi õppima.

- *Kuulame, milliseid keeli teised pakuvad, et lähikoolides saaksid õpilased kooli vahetades juba varem õpitut keelega jätkata. Me ei saa õpetada keelt, mida laps peale põhikooli enam ei kuule.*
- *Sünkroonime B-võõrkeelte valikut, et oleks õpilastel lihtne kooli vahetada, sest meie 6klassilised koolid saavad enamuse oma lõpetajatest valla keskuse progümnaasiumisse.*

Lisaks õpetajate jagamisele (või vähemalt valmisolekule õpetajat jagada) tehakse tihti koostööd ka uute võõrkeeleeõpetajate värbamisel.

Üksikutel juhtudel on koolid välja toonud ühise õppekava koostamise ja õppesisu kooskõlastamise, et õpilased jõuaksid kooliastmete lõpuks sarnasesse punkti.

Siiski on koolide senises kogemuses juhtumeid, kus valmisolek koostööks on suurem, kui on olnud võimalik realiseerida. Näiteks ollakse küll valmis õpetajat jagama, kuid see ei ole eri põhjustel õnnestunud. Või ollakse valmis koos värbama, kuid see ei ole viinud õpetaja leidmiseni. Samuti ei ole koolid tingimata valmis õppekorralduse keerukamaks muutmisega valikute pakkumise nimel ning arvestavad valikuvõimaluste logistilise keerukusega.

➤ *Meil oli võimalus B-võõrkeelena pakkuda valla keskuses asuva põhikooli juures saksa keelt ühel päeval 3 tundi. Oleksime lapsed sinna ise transportinud. See ei tundunud väga mõistlik ja seda valikut ei tehtud.*

Koolipidajaga tehakse koostööd enamasti eelarveküsimustes, värbamistegevustes, aga vahetatakse ka üldiselt informatsiooni.

Värbamise puhul koolipidajad kas levitavad kuulutusi või osalevad aktiivselt õpetaja leidmisel. Samuti tehakse koolipidaja (KOV-i) kaudu koostööd õpetajate jagamisel või vähemalt õpetajaid puudutava info vahetamisel. Avatud vastustes leidis värbamise juures pea sama palju märkimist koolipidaja rahaline tugi uute õpetajate palkamiseks ja/või väikeste B-võõrkeele rühmade avamiseks.

Paljud koolid osutasid üldisele koostööle koolipidajaga, kuid konkreetsemalt on see vormunud ka näiteks KOV-i tasandi kokkuleppeks, millised on antud piirkonna koolide B-võõrkeeled (tagamaks õpetajate jagamise ja õpilaste edasiõppimise võimalused). Samuti on koolipidajaga koostöös kokku lepitud rühmade miinimumarve. Koolide vastustest ilmneb, et koostöö koolipidajaga on oluline nii B-võõrkeeleõppe valikute etapis, õpetajate leidmisel kui ka õppe korraldamisel.

Õpilaste ja lapsevanemate tagasiside

Koolidel paluti kirjeldada õpilaste ja lapsevanemate tagasisidet B-võõrkeelte valikule. **Need koolid, kes on lapsevanematelt ja õpilastelt juba tagasisidet saanud, leiavad valdavalt, et B-võõrkeele valikutega ollakse rahul**, isegi kui pakkumisel on ainult üks B-võõrkeel. Rahulolu paistab olevat mõnevõrra suurem nendes koolides, kus on võimalus keelte vahel valida. Koolid, mis pakuvad valikuvõimalust kahe ja enama võõrkeele vahel, tõid kõige enam välja just seda, et ollakse rahul, kuna oli võimalus valida, ja ka seda, et õpilased ja lapsevanemad said eelnevalt valikuvariantide osas kaasa rääkida.

Koolide hinnangul on lapsevanemate tagasiside olnud üldjoontes positiivne. Tuuakse välja, et lapsevanemad olid kaasatud keelevalikute laiendamisse ning on seetõttu rahul ka tulemusega. Mõnevõrra vähem on eraldi mainitud õpilaste rahulolu, mis võib olla tingitud sellest, et õpilased said alles esimest aastat oma valitud keelt õppida ning polnud koolile veel selle kohta tagasisidet andnud. Õpilaste rahulolu on seotud nii valikuvõimaluse kui ka õpetamise kvaliteediga.

Vähem rahul on lapsevanemad nendes koolides, kus valikuid ei õnnestunud laiendada. Samas paistab silma, et arutelud valikute laiendamise üle on toonud kokku kogu koolikogukonna (juhtkonna, lapsevanemad ja õpilased) ning ka juhul, kui valikute laiendamine ei ole õnnestunud, on avatud kommunikatsioon lapsevanemate rahulolu hoidmiseks oluline. Ka koolides, kus B-võõrkeelte valikut juba pakutakse, on lapsevanemate soov valikuid veelgi laiendada.

Koolid kajastasid lapsevanemate tagasisidet erinevate võõrkeelte kohta, mida koolis pakutakse. Nii on tihti vene keele õppimise ajendiks asjaolu, et lapsevanem oskab last selle keele õppimisel juhendada ja aidata, ning samal põhjusel loobutakse teiste keelte valimisest.

- *Valik on rikastanud meie kooli ja õpilaste võimalusi.*
- *Meeldib, et on olemas valik kahe keele vahel. Aeg-ajalt on uuritud, kas on võimalik pakkuda ka rohkem valikuid, eelkõige hispaania ja prantsuse keelt.*
- *Lapsed valivad keele suuresti lapsevanemate abil ja enamus lapsevanemaid soovitab seda keel[t], mida ise on õppinud.*
- *Positiivne, vanemad ja õpilased hindavad seda, et neil on võimalik valida kahe keele vahel.*
- *Õpilased ja lapsevanemad on rahul, et anname õpilasele endale valikuvõimaluse, kuna see toetab õpilase autonoomiat ja ta on motiveeritum õppima.*
- *Soovid on suuremad, kui reaalsed võimalused.*
- *Leige. On öeldud isegi, et pole vahet. Päris tugevalt ollakse vene keele poolt. On see harjumusest... Samas on pakutud hispaania ja soome keele alternatiive. Ka vanemad mõtlevad sellele, mis keeli naaberkoolides (järgmisel kooliastmel gümnaasiumis) õpetatakse.*

Koolid, kus pakutakse üht B-võõrkeelt, tõid rohkem välja seda, et vanemad olid pakutavaga nõus ja/või olid olukorra osas toetavad, st mitte otseselt positiivne tagasiside, aga ka mitte negatiivne.

- *Üldiselt positiivne, sest lapsevanemad saavad aru, et maakoolis on raske võõrkeelte õpetajaid leida. Seetõttu ka need, kelle lapsed oleksid soovinud muud keelt õppida, valisid õppimiseks keele, mille õpetaja juba olemas oli.*

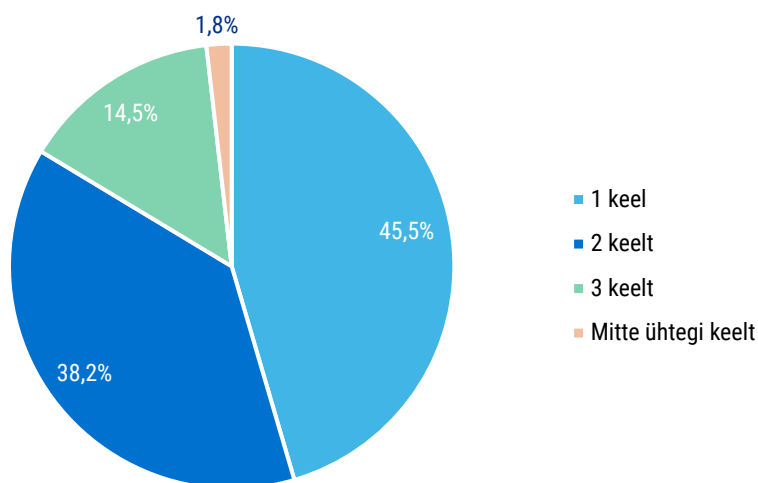
8% üht keelt pakkuvatest koolidest on saanud tagasisidet, et soovitakse vähemalt kahte valikut.

Võõrkeelte vahetamine

B-võõrkeele valiku laiendamise kohustus puudutas neid klasse, kes ei olnud veel B-võõrkeele õppega alustanud. Õpilased, kes olid juba varem B-võõrkeele õppega algust teinud, peaksid jätkama sama keelega. Samas kogunes õppekava muudatuse rakendamisel arvestatavat tagasisidet selle kohta, et valikut soovisid ka juba B-võõrkeelega alustanud õpilased (ja

lapsevanemad) ning osa koolidest otsustas neile soovidele vastu tulla. Seetõttu sisaldas küsimustik ka küsimust B-võõrkeele vahetamisest.

Koole, kus õpilased vahetasid B-võõrkeele õppe laiendamise kohustuse rakendumise aastal oma B-võõrkeelt, oli kokku 17%. Ligi pooled neist olid koolid, kus 2022/2023. õppeaastal pakuti õpilastele ainult ühte B-võõrkeelt (**Joonis 17**).

Joonis 17. B-võõrkeele vahetamine selle õppega juba alustanud õpilaste puhul koolis 2022/2023.õa pakutud võõrkeelte arvu järgi

Kuivõrd pikka aega on vene keel olnud levinuim B-võõrkeel (sh enamikus koolides ainus B-võõrkeel), ei ole üllatav, et keelte vahetamise puhul toimub liikumine vene keelelt mõnele muule keelele. Ka keeled, millega vene keelt on asendatud, on enamasti nende keelte hulgast, mida koolides rohkem õpetatakse: levinud on saksa keel, kuid koolid tõid välja ka soome, hispaania ja prantsuse keelele liikumise. Samas osutasid mitmed koolid, et liiguti ka nt saksa keelelt vene, hispaania või soome keelele.

Koolide kommentaaridest nähtub, et valitud B-võõrkeele vahetamist on varemgi ette tulnud. Põhjused on erinevad, sh kooli vahetamine, soov olla sõpradega samas keelerühmas, valitud keele tunnetatud liigne keerukus jm. Sellistel juhtudel on keelte vahetajad pigem erandid, mõned õpilased õppeaastas.

- *Vahetust on olnud mõlemat pidi: vene keel vahetatud prantsuse keele vastu, aga ka vastupidi. Tegelikult on need üksikud õpilased, kes vahetavad.*
- *Saksa keel on vahetatud vene keele vastu. Põhjuseks toodi välja, et saksa keel on liiga raske.*
- *Üks õpilane soovis vahetada vene keele saksa keele vastu ja üks õpilane soovis vahetada saksa keele vene keele vastu. Võimaldame B-keele vahetust esimese aasta (6. klassi) jooksul, soovitavalt esimesel poolaastal, mitte hiljem.*

Viimane kommentaar osutab oma olemuselt positiivsele praktikale – anda õpilastele võimalus konkreetse keele õpet katsetada ning siis vajadusel teine keel valida. Ehkki õppeprotsessi vaates ei ole see mugav korraldada ning ümberotsustamisega ei saa liiga kaua oodata.

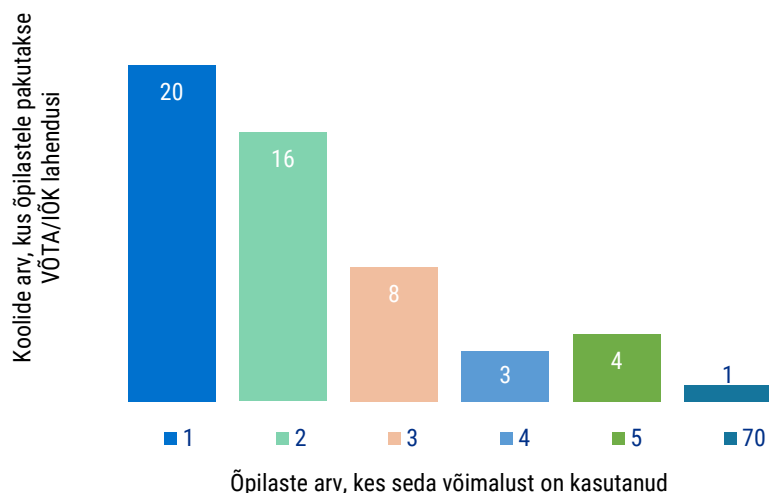
Mitmel juhul on koolid B-võõrkeele valiku pakkumise kohustust rakendanud selliselt, et on laiemalt pakutud võimalus ümber otsustada ka neile õpilastele, kes on B-võõrkeele õppega juba alustanud (tuleb küll taas rõhutada, et see ei ole olnud muudatuse mõte), kusjuures sellistel juhtudel võib arvestatav osa õpilasi oma B-võõrkeelt muuta.

- *Varem õpitud vene keel vahetati hispaania keele vastu. U 75% õpilastest, kellele selline valik anti, tegi otsuse hispaania keele kasuks.*
- *Saksa keel vahetati soome keele vastu, seda tegi ca 25 õpilast.*
- *Vahetati vene keelt prantsuse keele vastu, õpilasi oli 9 (meil algab B-võõrkeel 4. klassist, siis nad alustasid vene keelega ja 6. klassis pakkusime uut võimalust, siis valis 9 õpilast prantsuse keele)*

VÕTA või IÕK võimalused ja võimaluste senine kasutamine

Koolidel on võimalik B-võõrkeele õppe puhul kasutada mitteformaalõppe võimalusi, sealhulgas varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamist (VÕTA) või rakendada individuaalset õppekava (IÕK)¹⁰. Need võimaldavad õpilastele individuaalseid valikuid eri olukordades, nt kui üldiselt kooli õppekavas pakutud B-võõrkeeled huvi ei paku, B-võõrkeele valik on tehtud eelmises koolis vm.

¹⁰ Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõige 4 lubab koolil arvestada õppimist või tegevust väljaspool kooli, kui sellega saavutatakse kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemused. Seega saab õpilane õppida näiteks väljaspool kooli B-võõrkeelt, mida kooli õppekavas ei ole pakutud, kui talle koostatakse selleks individuaalne õppekava.

Joonis 18. **VÕTA/IÕK võimaluste kasutamine koolides**

Veerand küsitlusele vastanud koolidest leidis, et nende koolis on õpilastel võimalik B-võõrkeelena õppida ka keeli, mida koolis ei pakuta. Samas on selle võimaluse kasutanute arv pigem väike (**Joonis 18**), varieerudes ühest õpilasest viieni. Erandina üks kool, kus VÕTA/IÕK võimalust on kasutanud 70 õpilast.

Koolide vastustest jääb kõlama, et **võimalus VÕTA/IÕK lahendust kasutada on levinum kui selle kasutamine praktikas**, st 28 koolis on VÕTA/IÕK võimalus teoreetiliselt olemas, aga seda ei ole rakendatud. Koolid, kes on seda võimalust ka praktikas kasutanud, leiavad sageli, et kogemus on olnud positiivne. Selle eelduseks on koolide kommentaaride põhjal sujuv koostöö pere ja/või keeltekooriga, kui õpilane võtab tunde keeltekooriga.

- *Oleme pakkunud õpilastele võimalust jätkata õpitud keele omandamist nt eraõpetajaga. Eraõpetaja on andnud meile tagasisidet õpilase tulemuste kohta, mida kajastasime tunnistusel. /.../ Koostöökogemus oli väga hea – eraõpetaja panustas ja arvestas kooli soovidega.*
- *Keeruline on saada õpetajaga suheldud, et kooli nõuetekohane tagasiside hinnetena jõuaks, aga muidu töö laabub.*

Mitmel juhul on võimaluse kasutamise ajendiks õppija kooli vahetus – st, varasemas koolis (mis võib olla ka olnud välismaal) on õpitud mõnd muud keelt ning soovitakse selle õpingutega jätkata.

- *Koolivahetusega seoses valis üks õpilane vene keele asemel meie koolis saksa keele. Õpilasele koostati IÕK ja sai väga kenasti hakkama.*

- *Rakendame seda võimalust juhul, kui õpilane on vahetanud III kooliastmes kooli ja eelnevas koolis on B-võõrkeeleks olnud muu keel, mida endiselt edasi õpitakse kuni põhikooli lõpuni. Põhikooli lõpus esitatakse keeltekeoli eksami tunnistus.*

Siiski tuleb kommentaaridest välja, et selle võimaluse tõhusamaks rakendamiseks oleks ilmselt kasu laiemast teavitustööst nii koolidele kui ka koolidel õpilastele ja vanematele.

- *Hea oleks saada kuskilt veel mõnusamaid juhiseid, kuidas sellist süsteemi rakendada. Hea meelega rakendaks, aga tahaks teada, kuidas hinnata asutust, kes keeltekursust pakub, millised võiksid olla nõudmised, kas peaks esitama koolile õppekava õpilase õpingute osas ja õpitulemused.*

Takistused täiendavate võõrkeeleõpetajate leidmisel

EHISe andmetel töötas 2023/2024. õa põhikooliastmega üldhariduskoolides kokku 3376 võõrkeeleõpetajat, kellest 78% vastas kvalifikatsiooninõuetele ja 22% ei vastanud. Kvalifikatsiooninõuetele ei vastanud 58% hispaania keele õpetajatest ja 33% soome keele õpetajatest. Ühelt poolt võib see osutada sellele, et koolid on edukalt meelitanud tööle keeleoskajaid teistelt elualadelt, teisalt võib olla põhjuseks ka asjaolu, et hispaania ja soome keele õpetajaid ei ole ülikoolides piisavalt koolitatud, kuna B-võõrkeele valikute puudumisel ei olnud tööturul nende järele piisavalt nõudmist. On oluline, et võimalikud karjääripöörjad asuks õpetajakutset omandama.

Küsimustikule vastates said koolid kommenteerida, millised on olnud nende kogemused uute B-võõrkeelte õpetajate leidmisel. **Arvestataval osal koolidel ei olnud enda sõnul (seni) takistusi olnud** – kommentaaride põhjal on see enim suuremates koolides, kus juba varem on olnud valikus mitu B-võõrkeelt, st ei ole olnud vajadust täiendavaid õpetajaid leida. Samuti toodi välja, et lahendus on leitud naaberkooliga õpetajat jagades või muul moel, nii et võõrkeelevaliku laiendamine ei ole seni õpetaja puudumise taha takerdunud.

- *Siiani pole palkamiseks vajadust olnud. Senised õpetajad on aastaid meie koolis töötanud. Palkamise soovi korral oleks tõenäoliselt probleem saksa keele õpetaja leidmisel, sest neid tundub pigem vähe olevat.*

Siiski on põhiline kitsaskoht õpetajatööst huvitatud kandidaatide leidmine üldiselt. Kandidaatide olemasolul tekib omakorda küsimus, kas neil on nõutav kvalifikatsioon (nagu EHISe andmetest nähtus, ei ole see sageli nii). Mõnel juhul toodi lisaks välja soov, et võõrkeeleõpetaja rakendaks uuenduslikumaid meetodeid ja oleks üldiselt edumeelne. Kandidaatide leidmisel konkureerivad koolid turul teiste võimalike tööandjatega, kellega tasu osas alati võistelda ei suudeta.

- *Ei ole võtta erinevate keelte õpetamiseks õpetajat. Konkursile ei tule, sest koormus väike ja tasu võrreldes keeltekeoli või keelte eratundidega nii väike.*

Uue B-võõrkeele puhul on tunnikoormus vähemalt esimesel aastal madal ning see ei meelita inimesi kooli tööle. Iseäranis on see mure väiksemates koolides ja kohtades, kus lisaks (esmase)

koormuse vähesusele on vaja ka elukohast kooli sõita, mis omakorda võtab aega ja põhjustab lisakulu.

- *Õpetajat leida ei õnnestunud. B-võõrkeele õpetaja ei saa keskmise suurusega maakoolis täiskoormust, erinevate koolide vahet sõitmine on õpetajale kulukas. Paarile õpilasele tunni andmine on kulukas, vaja on lisarahastust.*

Kandidaadi olemasolul on omakorda küsimuse all järgnevate aastate koormus – kool ei oska ennustada, kas õpilased teevad ka edaspidi samu valikuid, nii et õpetajale on tööd anda.

- *Õpilaste vähene arv grupis. Õpetaja töö ebakindlus seetõttu, et kui üksikud soovivad ja siis peaksid loobuma, mis õpetajast saab.*
- *Ma ei oska ühelegi õpetajale tema järgmise õppeaasta koormust lubada – oleneb ju millise keele kasuks õpilased otsustavad. Kahjuks pidime keele valikul lähtuma õpetaja olemasolust, mitte soovitatavast keelest.*

Kvalifitseeritud õpetajate tagamine on koolide jaoks pidev väljakutse, mida teeb keerukamaks paljudes koolides toimuv põlvkonnavaheetus.

- *Vene keele õpetaja leidmine on keeruline. Eelmisel õppeaastal lahkusid töölt mõlemad pikaajalised vene keele õpetajad. Konkursil leidsime ühe noore õpetaja, kes on hästi hakkama saanud ning lubab tööd meie koolis jätkata. Soovime väga leida ka teise vene keele õpetaja. Kui õnnestub leida noor õpetaja, on neil koos motiveerivam töötada.*
- *Üks prantsuse keele õpetaja ei ole veel kvalifikatsiooni saavutanud, aga õpib õpetajaks. Eks põhiline küsimus on õpetajate kvalifikatsioonis.*

Tagasiside ja ettepanekud

Koolid said küsimustiku avatud vastustes jätta tagasisidet B-võõrkeelte valiku laiendamise muutusele. Laias laastus jagunevad koolide kommentaarid neljaks: õpetajate puudus, ressursside puudus (sh eelkõige palgaraha, aga ka õppevahendid), väiksemate koolide/kohtade raskused valikuvõimaluste rakendamisel ning B-võõrkeelte õppe korralduslikud aspektid.

Õpetajate osas oodatakse riigi samme, et võõrkeeleeõpetajaid rohkem ette valmistataks.

- *Kuna näeme lähiaastatel võõrkeeleeõpetajate vajaduse tunduvalt tõusu, siis ootame riiklikke lahendusi.*
- *Keelteõpetajate suurem kohtade arvu finantseerimine ülikoolides, praktika, koostöö KOV-idega, et uutel õpetajatel oleks vähemalt esimesel tööaastal kohalikus piirkonnas elukoht (taskukohane).*
- *Kas selle õppekava täienduse (kahe B-võõrkeele pakkumise) ettevalmistuseks on ülikoolide poolt juba ette valmistatud või koolitatud piisavalt nt hispaania keele õpetajaid... Tahaks väga meie koolis lisaks vene keelele hispaania keelt õpetada, aga tahtmisest üksi ei piisa.*

Suur kitsaskoht on lisanduvatele õpetajatele töötasu maksmine – surve kooli eelarvele kasvab õpetajate koormuse tõusuga, kuid vahendeid selleks ei piisa. **Samuti on probleemiks muud kaasneda võivad kulud**, sh puuduvad õppematerjalid osas võõrkeeltes.

- *Kui riigi poolt pannakse koolidele ja koolipidajatele kohustus, siis võiks selleks ette näha piisavalt rahalisi vahendeid ka eriolukordade lahendamiseks (sõidukulud).*
- *Mulle jääb koolijuhina arusaamatuks, et kui haridusvaldkonnas on suur puudus kvalifitseeritud õpetajatest ja raha napib juba tööl olevate õpetajate ja koolijuhtide tasustamiseks, siis jagub meil raha niivõrd kalliks õppevormiks.*
- *Riik võiks eraldada väikestele maakoolidele B-võõrkeele valiku andmiseks palgaraha. Sel õppeaastal olid teise võõrkeele tunnid ainult 6. klassis. Järgmisel aastal juba 6. ja 7. klassis. Kui kahte võõrkeelt õpetatakse juba 6.-9. klassis, siis lausa 13 lisatundi, milleks raha pole.*

Väiksemad koolid, eriti väiksemate piirkondade koolid tunnetavad eriti teravalt valikute pakkumise keerukust, kuivõrd nende jaoks kombineeruvad mitmed takistused, mida suuremates koolides ja kohtades tuleb ette pigem harva.

- *Väikekoolidel on väga keeruline pakkuda mitut B-võõrkeele valikut esiteks õpilaste väikese arvu tõttu ja teiseks kvalifitseeritud õpetajate vähesuse tõttu.*
- *Võiks olla erandid väikeste õpilaste arvuga koolidele ja geograafiliste erisuste korral, nt väikesaartel.*

Sellega seoses soovitakse selgemaid juhiseid B-võõrkeelte valiku pakkumiseks, et koolidel oleks võimalik paika seada põhimõtted, mille alusel valikut pakkuda.

- *Hetkel sätestab seadus, et valiku peab pakkuma ja vanema soovil võimaldama valitud keele õpet. Peaks olema väga selgelt välja kirjutatud, et õppegruppi ei pea avama, kui õppureid keelegrupis on vähem kui X. Praegu tegelikult ei ole koolil seaduse järgi õigust keelegruppi mitte avada, kui valiku tegijaid on vähe, nt ainult 2-3.*
- *B-võõrkeele valiku pakkumine oleks võinud jääda soovituslikuks, nii nagu algne mõte oli. Teiseks võinuks siis kohe juurde lisada, mis on rühma avamise alused - mitme lapse puhul avatakse. Sest kui klassis on 7 õpilast ja neid peaks hakkama kahes keelegrupis õpetama, siis tundub see lihtsalt ebamõistlik.*

B-võõrkeele õppe korraldusliku poole osas töid koolid lisaks välja õpilaste liikumise koolide vahel ning õpetajate võimaliku lahkumise/vahetumise.

- *Mis saab siis, kui õpilane vahetab kooli ja uues koolis pakutakse sootuks teisi keelevalikuid? Riik peaks arvestama ka perede kolimisega kaasnevaid aspekte - õpib 3 aastat ühte keelt, kolib ... ei leidu õpetajat jne. Põhikooli osas võiks ikkagi mingid keeled olla ette antud, mille vahel valida, et tagada jätkusuutlikkus üle riigi.*

Gümnaasiumiharidus on jah vabatahtlik, seal võiks olla valikute paljusus. Ideena hea – õpetada teist B-võõrkeelt. Linnades lahendada lihtne, maaoludes mitte, sest õpetaja ei ole valmis ennast jagama mitme kooli vahel. Sõidukulud võivad minna suuremaks palgakuludest. kes kompenseerib?

- *Mis siis saab, kui õpetaja on koolis ühe aasta? On oht, et õpilased alustavad nt 7. klassis jälle uue keelega, sest „turul“ on saada just selle keele õpetaja.*

Kokkuvõte ja põhisõnumid

- **Küsitluse põhjal võib järeldada, et B-võõrkeelte muudatus on koolides rakendunud.** Kui EHISe andmetel pakub B-võõrkeele valikuid ligikaudu 60% koolidest, siis koolide vastuste põhjal võime järeldada, et valikuid on laiendatud veel enamate koolide õppekavades. Enam kui pooled koolid olid 2023/2024. õa jooksul oma B-võõrkeelte valikut laiendanud, valikute pakkumine erineb nii kooli suurusest sõltuvalt kui ka piirkonniti.
- **Kõige levinumad B-võõrkeeled on vene ja saksa keel, mida pakutakse enam kui pooltes koolides.** Märkimisväärselt on sagenenud hispaania ja soome keele õpe. Keelte valikul on olulist rolli mänginud nii õpetaja olemasolu, lapsevanemate ja õpilaste soovid kui ka piirkonna traditsioonid. Eraldi on koolid välja toonud lapsevanemate soovi, et õpetataks keelt, milles nad saaksid oma lapsi õppimisel aidata. Võõrkeeleõppes – nagu ka kõigi teiste õppeainete puhul – peavad kodused ülesanded olema õpilasele jõukohased ka iseseisvalt lahendamiseks ning seega **ei peaks võõrkeelte valik kooli õppekavas lähtuma vanemate keeleoskusest.**
- **Valikute pakkumist reguleerivad koolid oma õppekavas:** pea pooled koolid pakuvad õpilastele võimalust valida ilma täiendavate piiranguteta, osa on kehtestanud õpperühmadele miinimumarvu ning väiksemates koolides valitakse B-võõrkeel konsensuslikult. Kui pea 87% suurtes koolides alustasid õpilased 2023/2024. õa-l kahe või enama eri B-võõrkeele õppimist, siis väikestes lasteaed-põhikoolides õppisid üle poole õpilastest sama keelt. **B-võõrkeelte laiendamise kohustuse täitmine ei tähenda, et iga õpilase soov on võimalik arvestada – koolid lähtuvad olemasolevatest võimalustest ja ressursidest.**
- **Peamine takistus enamate võõrkeelerühmade avamisel on olnud õpetajate olemasolu:** koolide jaoks on uute õpetajate värbamine olnud keerukas protsess, sh kvalifitseeritud õpetajate leidmine on keeruline. Esimestel aastatel ei ole uue võõrkeele õpetajale pakkuda piisavat koormust, mistõttu ei pruugi see töö olla atraktiivne. Mahu kasvades aga võib piiravaks saada kooli ressurss õpetaja töö tasustamisel.
- Väiksemate kohtade koolid (ja väiksemad koolid) tajuvad ülesande keerukust eriti teravalt, sest **vähema õpilaste arvuga klassidele on tegeliku valiku pakkumine arvestatav väljakutse.** Seetõttu on mitmed koolid teinud tagasisides ka ettepaneku, et riiklikult võiks väiksematel koolidel ja/või kohtadel olla valiku pakkumine vabatahtlik, mitte kohustuslik (see küsimus on aktuaalne ka 6klassiliste koolide puhul, kus B-võõrkeele õpe jõuab vaevu alata). Seda ettepanekut tuleb aga tasakaalustada sooviga pakkuda kõigile õpilastele võrdseid võimalusi, et õpilase võõrkeeleõppe valik ei aheneks vaid piirkonna või kooli suuruse alusel.
- Soovitav on koostöö teiste koolide ja koolipidajaga, sest ühiselt tegutsedes on võimalik ühendada jõud värbamisel, õppekavaarenduses, õppe korraldamises jm juhtudel. **KOvid/koolipidajad saavad koolidel pakkuda väärtuslikku tuge,** mh nt piirkonna koolidele ühiseid B-võõrkeeli valides, ressursse täiendades jm. **Kui koolipidajad, õpilased ja lapsevanemad saavad võõrkeelevalikute üle otsustamisel kaasa rääkida, kasvab ka kogukonna rahulolu nende valikutega.**

- **Koolid ootavad selgeid juhiseid VÕTA/IÕK võimaluste kasutamise kohta:** kuidas toetada ja arvestada nende õpilaste (B-)võõrkeeleõpet, kes teevad seda väljaspool kooli, nt kasutades mitteformaalõppe võimalusi keeltekoorides, millised on sobivad mudelid ja kuidas jaguneb vastutus? Samuti on tarvis laiemat teavitustööd, et nii õpilased, lapsevanemad kui ka koolid oleksid võimalustest ühtviisi teadlikud.
- **Koolid tunnevad suurt vastutust õpilaste keeleõppe järjepidevuse ees.** Piirkonniti on tehtud koostööd nii teiste koolide kui ka KOViga, et tagada sujuvad üleminekud, kui õpilased vahetavad kooli või suunduvad järgmise taseme õppesse teise kooli. B-võõrkeelte laiendamine on mitmekesistanud keeltevalikut, kuid **koolid osutavad vajadusele kaaluda, kas B-võõrkeelte loetelu tuleks siiski riiklikult täpsustada, et haruldasemate võõrkeelte valikud ei saaks õpilastele edasises õppes takistuseks.**
- **Koolid soovivad tulevikus võõrkeelevalikuid veelgi laiendada.** Nii koolid, kel ei ole veel õnnestunud B-võõrkeele valikuid pakkuda, kui ka koolid, kus valikuid on enam kui kaks, soovivad õpilaste ja lapsevanemate tagasisidet arvesse võttes lisada õppekavva täiendavaid võõrkeeli. Peamise takistusena nähakse raskusi õpetajate leidmisel ja värbamisel ning rahapuudust.

Lisa 1. Küsimustik

B-võõrkeel

Alates 2023/24. õppeaastast peavad koolid pakkuma B-võõrkeelt valivatele õpilastele valikut vähemalt kahe võõrkeele vahel. Küsimustikuga soovib Haridus- ja Teadusministeerium kaardistada, kuidas on koolid B-võõrkeele valiku pakkumise lahendanud ja mis on selle muudatuse esmane mõju võõrkeeleõppele Eesti koolides.

Oleme tänulikud, et leiate aega küsimustele vastata!

Taustaandmed

Esmalt palume teil vastata viiele küsimusele, mis puudutavad üldisemalt teie kooli.

Millises maakonnas teie kool asub?*

Palun valige ainult üks järgnevatest

Millises kohalikus omavalitsuses teie kool asub?*

Palun valige ainult üks järgnevatest

Kas teie kool on...*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ lasteaed-põhikool
- ☐ põhikool
- ☐ põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühtse asutusena

Millistes kooliastmetes teie koolis õppetööd läbi viiakse?*

Vastake sellele ainult siis, kui eelmise küsimuse vastus oli 'lasteaed-põhikool'

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Ainult I kooliastmes
- ☐ I-II kooliastmes
- ☐ I-III kooliastmes

Kas teie kool on...*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ munitsipaalkool
- ☐ riigikool
- ☐ erakool

Kui palju teie koolis ligikaudu õpilasi on? *

Kohustuslike võõrkeelte valik ja õppimine koolis

Selles küsimustiku plokis palume teil vastata kohustuslike võõrkeelte valikut ja pakkumist puudutavatele küsimustele.

Milliseid A-võõrkeeli pakutakse kooli õppekavas?*

Märkige palun kõik, mis sobivad:

- ☐ inglise keel
- ☐ saksa keel
- ☐ prantsuse keel
- ☐ vene keel

Milliseid võõrkeeli teie koolis 2023/24.õppeaastal A-võõrkeelena õpitakse?*

Märkige palun kõik, mis sobivad:

- ☐ inglise keel
- ☐ saksa keel
- ☐ prantsuse keel
- ☐ vene keel

Milliseid võõrkeeli pakkusite B-võõrkeelena enne 2023/24.õppeaastat?*

Märkige palun kõik, mis sobivad:

- ☐ inglise keel
- ☐ saksa keel
- ☐ prantsuse keel
- ☐ vene keel
- ☐ soome keel
- ☐ hispaania keel
- ☐ Teised:

Milliseid võõrkeeli pakute B-võõrkeelena 2023/24.õppeaastal?*

Küsimusega soovime teada, kas ja kuidas on koolis laienenud B-võõrkeelte valik pärast riiklike õppekavade ajakohastamist.

Märkige palun kõik, mis sobivad:

- ☐ valik jäi samaks kui eelmisel õppeaastal
- ☐ inglise keel
- ☐ saksa keel
- ☐ prantsuse keel
- ☐ vene keel
- ☐ soome keel
- ☐ hispaania keel
- ☐ Teised:

Kuidas reguleerib kooli õppekava B-võõrkeele valikut pärast riiklike õppekavade ajakohastamist?*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Konsensuslik valik ehk kõik asuvad õppima sama keelt
- ☐ Miinimumarv rühma avamiseks
- ☐ Õpilaste valikuavalduse alusel ilma täiendavate piiranguteta
- ☐ Teised

Mis on rühma miinimumsuurus?*

Vastake sellele ainult siis, eelmise küsimuse vastus oli '*Miinimumarv rühma avamiseks*'

Kuidas õpilased pakutavate B-võõrkeelte vahel 2023/24. õa sügisel jaotusid?*

Märkige palun kõik, mis sobivad:

- ☐ Kõik alustasid sama B-võõrkeelega
- ☐ Alustati kahe või enama B-võõrkeele õpet
- ☐ Teised:

Siia saate soovi korral täpsustada, kuidas õpilased eri keelte vahel jagunesid.

Eelnevad küsimused puudutasid kohustuslike võõrkeelte valikut ja õppimist. Nüüd palume teil vastata C-võõrkeele õpet puudutavatele küsimustele.

Kas olete C-võõrkeelena pakkunud koolis veel mingeid võõrkeeli lisaks nendele keeltele, mida A- ja/või B-võõrkeelena juba pakute? Kui jah, palun loetlege need keeled.

Milliseid keeli sooviksite lisaks pakkuda C-võõrkeelena?

Kas pakute koolis veel täiendavaid võõrkeelte õppimise võimalusi, nt ringitundidena? Kui jah, palun loetlege need keeled.

Milliseid keeli sooviksite lisaks täiendavalt pakkuda, nt ringitundidena?

B-võõrkeelte valik ja valikute võimalik laiendamine

Selles küsimustiku plokis palume teil vastata detailsematele B-võõrkeelte valikut ja võimalikku valikute laiendamist puudutavatele küsimustele.

Mille põhjal on tehtud valikud nende võõrkeelte kasuks, mida täna B-võõrkeelena pakute?*

Põhjendage palun iga B-võõrkeele puhul, mis sai määravaks õppevõimaluse pakkumisel või miks kaalute võimalust pakkuda. Näiteks: õpetaja oli olemas, lapsevanemad soovisid selle keele õpet jms.

Palun valige kõik, mis sobivad ja lisage kommentaar:

- ☐ Inglise keel
- ☐ Saksa keel
- ☐ Prantsuse keel
- ☐ Vene keel
- ☐ Soome keel
- ☐ Hispaania keel
- ☐ Muu:

Kas plaanite tulevikus lisada valikuna täiendavaid B-võõrkeeli?*

Valige üks järgnevatest vastustest:

- ☐ Jah
- ☐ Ei

Milliseid B-võõrkeeli plaanite tulevikus lisaks pakkuda?*

Märkige palun iga keele puhul, miks just seda keelt soovite tulevikus lisaks pakkuda.

Vastake sellele ainult siis, kui eelmise küsimuse vastus oli 'Jah'

Palun valige kõik, mis sobivad ja lisage kommentaar:

- ☐ Inglise keel
- ☐ Saksa keel
- ☐ Prantsuse keel
- ☐ Vene keel
- ☐ Soome keel
- ☐ Hispaania keel
- ☐ Hiina keel
- ☐ Itaalia keel
- ☐ Läti keel
- ☐ Rootsi keel
- ☐ Muu:

Palun selgitage lühidalt, miks te ei plaani tulevikus valikuna täiendavalt B-võõrkeeli pakkuda.*

Vastake sellele ainult siis, kui vastus küsimusele „Kas plaanite tulevikus lisada valikuna täiendavaid B-võõrkeeli?“ oli 'Ei'

Kas teete B-võõrkeelte pakkumisel koostööd teiste (piirkonna) koolidega?*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Jah
- ☐ Ei

Milles see koostöö seisneb?*

Vastake sellele ainult siis, kui eelmise küsimuse vastus oli 'Jah'

Palun valige kõik mis sobib:

- ☐ Jagame õpetajat
- ☐ Pakume õpet samas rühmas
- ☐ Teised:

Kas teete B-võõrkeelte pakkumisel koostööd koolipidajaga?*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Jah
- ☐ Ei

Milles see koostöö seisneb?*

Vastake sellele ainult siis, kui eelmise küsimuse vastus oli 'Jah'

Milline on olnud õpilaste ja lapsevanemate tagasiside B-võõrkeele valikutele teie koolis?*

Kas teie koolis on õpilasi, kes olid B-võõrkeele valiku juba eelnevatel õppeaastatel ära teinud, kuid vahetasid nüüd B-võõrkeelt?*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Jah
- ☐ Ei

Palun kirjutage milline B-võõrkeel millise keele vastu vahetati. Võimalusel lisage ka õpilaste arv, kes sellise vahetuse tegid.

Vastake sellele ainult siis, kui eelmise küsimuse vastus oli 'Jah'

Kas teie õpilased saavad B-võõrkeelena õppida ka keeli, mida koolis ei pakuta (nt VÕTA või IÕK lahendustega)?*

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- ☐ Jah
- ☐ Ei

Kui mitu õpilast on seda võimalust viimase viie aasta jooksul kasutanud?*

Vastake sellele ainult siis, kui vastus eelmisele küsimusele oli 'Jah'

Sisestage palun arvuline väärtus.

Soovi korral kirjutage siia lühidalt, millised on olnud sellise võimaluse kasutamise senised kogemused.

Võõrkeeleeõpetajad

Lõpetuseks palume teil vastata mõnele võõrkeeleeõpetajaid puudutavale küsimusele.

Milliste võõrkeelte õpetajad olid teie koolis tööl enne 2023/24. õppeaastat ehk enne valiku laiendamise kohustust?*

Palun valige kõik mis sobib:

- ☐ Inglise keel
- ☐ Saksa keel
- ☐ Prantsuse keel
- ☐ Vene keel
- ☐ Soome keel
- ☐ Hispaania keel

Teised:

Milliste võõrkeelte õpetajad töötavad teie koolis 2023/24. õppeaastal?*

Palun valige kõik mis sobib:

Inglise keel
Saksa keel
Prantsuse keel
Vene keel
Soome keel
Hispaania keel
Samade võõrkeelte õpetajad

Teised:

Millised on olnud takistused täiendavate B-võõrkeelee õpetajate palkamisel (nii juhul kui leidsite õpetajad kui ka siis, kui ei leidnud)?*

Siia saate soovi korral kirjutada täiendusi/ettepanekuid/küsimusi kogu küsimustiku kohta.

Suured tänud vastamast!